

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRTNI VESTNIK“
izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna šteč. Din 2.—

Oficijelno glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani« in »Splošne zveze
obrnih zadrug v Mariboru« ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XII. letnik.

V Ljubljani, dne 1. marca 1929.

Št. 5.

Obrtniški praznik v Središču.

Kadar Središče govori, vsekdar radi poslušamo. Političen shod v Središču je vsakokrat bil važen dogodek, ker so se tam govorile krepke besede in delali dalekosežni zaključki. Enako je že dolga leta sem Središče tudi na čelu našega gospodarskega in posebej še obrtniškega udejstvovanja. Če hočete videti zavedno, složno in disciplinirano obrtništvo, pa tudi podjetnost in nesebičnost njegovih voditeljev in vzorno harmonijo med članstvom in vodstvom v organizacijah, pojdite v Središče. Polna resničnost se trditve se je prav posebno zopet izkazala v nedeljo dne 17. februarja t. l., ko so se vršili občni zbori srediških stanovskih organizacij.

Dopoldne je zborovala **Skupna obrtna zadruga**, ne pusto, kakor navadno zadruga te vrste, ampak ob lepi udeležbi in živahnem sodelovanju zbranih zadružnikov. 40letnico svojega obstoja obhaja letos zadruga in bo ta dogodek posebej proslavila meseca maja.

Pomembnejši pa je bil popoldanski občni zbor **obrnega društva**, ki ga je ob nabito polni zborovalni dvorani spretno vodil predsednik g. Franjo Robič. Odlični uspeh dveh večjih družabnih prireditelj v prošlem letu, več poučnih predavanj in tečajev dokazuje, da je društvo na mestu in se vodstvo v polnem obsegu zaveda svoje naloge. Društvo, ki šteje 94 plačujočih članov, je glavni podpornik **obrnega nadaljevalne šole**, o kateri je izčrpan poročal šolski upravitelj g. Ivan Najžer, in katera ob sporazumnem sodelovanju obrtništva in učiteljstva prav lepo uspeva. Vključno velikim denarnim žrtvam za ta zavod in za mnoge druge gospodarske in kulturne naprave pa je društvo tekom kratke osemletne dobe svojega obstoja prigospodarilo tudi za svojo blagajno že blizu 25.000 dinarjev. Pa mi povejte še drug tak primer iz življenja prostovoljnih obrtniških organizacij! Novi odbor se je sledeče sestavil: predsednik Franjo Robič, tajnik Ivan Hanželič, blagajnik Geza Mitzky, odborniki mojstri Rupert Borko, Avgust Ivanuša, Lovro Kosi, Andrej Marčec, Mat. Rakovec, pomočnika Ludovik Ivanuša in Franjo Jambrovič.

Rekel sem, da so Središčani po svojih lepih vzgledih in iniciativnosti znani. O tem priča tudi tokrat soglasni sklep, da se organizira v okviru društva obrtniška »kreditna samopomoč«. Ne dvomim, da se bo taka organizacija ravno v Središču najprej izvedla.

Z navdušenim odobravanjem je občni zbor društva soglasno potrdil odborov sklep, da se gospod **Jakob Zdravec**, veleposestnik in paromlinar v Središču, imenuje častnim predsednikom in častnim članom društva. Takoj po občnem zboru je posebna deputacija pod vodstvom društvenega predsednika s primernim nagovorom izročila g. Zdravcu na njegovem domu krasno izdelano diplomu.

Obrtništvo je skrajno varčno in previdno v priznavanju častnih naslovov. Če pa Središčani, ti svojevrstni, v mišljenju in delovanju samostojni in neodvisni ter izredno ponosni ljudje v tako manifestantni obliki podelijo najvišje časti, ki jih zamore priznati društvu, je treba tak sklep posebno visoko ceniti. In vsa javnost ve, da je g. Zdravec, odkar se udejstvuje v našem javnem življenju, tisti izjemni mož med javnimi delavci, ki — osebno vsestransko neodvisen — porablja svoje bogato znanje in poznanje ter svoje izredne življenske skušnje le v prid obrtništva in ki pri vsaki priliki, pa bilo to v političnih organizacijah ali na gospodarskih zborovanjih, že nad 40 let stalno ponavlja svoj ceterum censeo: Malemu obrtništvu je treba pomagati. Kdo, ki zasleduje naše gospodarsko življenje, ni z

veseljem in notranjem zadovoljstvom poslušal ali čital njegovih govorov na vseh pomembnejših gospodarskih prireditvah, posebno pa v trgovsko-obrtniški zbornici, v kateri je s svojimi iniciativnimi predlogi in energičnim nastopom izvojeval marsikak lep uspeh za obrtništvo.

Brezobzirnost političnih strankarjev, ki so za naš slovenski gospodarski parlament želeli zbrati izključno ljudi svojega kova, seveda ni nikdar ugačala oseba samostojnega naziranja, in posrečilo se jim je s pomočjo strankarskih režimov po dvakratnih volitvah izriniti iz zbornice naše najboljši gospodarske delavce, med njimi tudi g. Zdravca. Ni jim bilo to dovolj. Dobro se zavedajoč, kaj pomeni taka jaka osebnost naprednega prepričanja za obrtništvo v Sloveniji, so malenkostni, v sebe in svoje strankarstvo zagrizeni ljudje hoteli mu onemogočiti vsako javno delovanje, pa ga izločiti celo iz odbora središke obrtne nadaljevalne šole, katero je baš g. Zdravec ustanovil in se s samozatajevanjem in požrtvovalnostjo zanimal za njeno stanje in delovanje od obstoja naprej.

Središki obrtniki so s svojim sklepom od 17. februarja dali izraza svoji hvaležnosti možu, ki je pred 40 leti začel organizirati slovensko obrtništvo in naraščaj in si pridobil neprecenljivih zaslug za vzbujanje in okrepitev nacionalne in stanovske zavednosti med pridobitniki Ptujkega polja in Slovenskih goric. Dali so pa obenem krepko brco tistim pritlikavcem, ki so v svoji strankarski zagrizenosti hoteli na opisani nedostojni način žaliti enega naših najodličnejših, najpožrtvovalnejših in najobjektivnejših gospodarskih delavcev. To zadoščenje bo vse naše obrtništvo pozdravilo s tem večjim zadovoljstvom, ker iskreno želi, da se g. Zdravec čimprej zopet povrne v javnost in z nezmanjšano žilavostjo na podlagi svojih bogatih zmoglosti in neizčrpnih izkušenj nadaljuje plodno delovanje v prid najbolj zatiranega obrtniškega stanu.

Gospodu Zdravcu k odlikovanju iskreno čestitamo, nič manj pa središkemu obrtnemu društvu, ki je ob pravem času našlo najprimernejšo obliko za izraz enodušnega čuvstvovanja vsega zavednega obrtništva!

Z.

Josip Rebek:

Pred občnim zborom Zanatske banke SHS. v Beogradu.

Dne 24. marca se bo vršil v Beogradu občni zbor delničarjev Državne obrtne banke. Je to že drugi redni zbor od ustanovitve te toliko težko pričakovane kreditne ustanove celokupnega obrtništva. Že po značaju in namenu smo pričakovali, da se bo vendar z ustanovitvijo državne obrtne banke pristopilo k reševanju težkega finančnega položaja, v katerem se nahaja ves obrtni stan. Mi, slovenski obrtniki, smo se trdno nadejali, da dobimo z ustanovitvijo tudi obenem podružnico v Ljubljani, — saj je bil to tudi soglasen sklep ustanovne skupščine. A na žalost moramo pibiti, da se nas je dosledno zapostavljalo. Res, da ni bil odziv našega obrtnika pri podpisu delnic velik, vendar že predpogoj sam dopušča, da bi se moralo takoj pristopiti k oživitvorjenju podružnice, s katero bi se vse poslovanje poenostavilo in tudi pocenilo. Verujemo gospodu gen. direktorju Dragiču, da se mora pri ustanovitvi podružnice računati z rentabilnostjo, vendar ga ne razumemo, da se hoče nekako prisiliti zadostno klijentelo še prej, preden se niti ne nudi priložnosti hitrejšega in domačega poslovanja. Dosledno se nas zavrača z izgovori, kateri ne trdi-

mo, da upravno ne drže, vendar v zavesti in opirajoč se na sklep ustanovne skupščine ne vidimo več razloga, da se to vprašanje še nadalje zavlakuje. Poudarjamo, da je slovenski obrtnik enako vreden drug, državljan iste države in z upravičenostjo zahteva takojšnjo ustanovitev podružnice v Ljubljani. Dajte obrtniku priliko, da se brez nepotrebnih vezi obrne na zavod in videli boste, da uspeh ne bo izostal.

Eno leto tečejo že razgovori glede poslovalnice pri Obrtni banki, a do danes brez pozitivnega rezultata. Naše obrtništvo je g. direktorju ob priliki njegovega informacijskega bivanja v Ljubljani odkrito in odločno povedalo svoje težnje in zahteve. In od teh ne odstopamo! Danes ponovno javno dvigamo svoj glas in apeliramo na občni zbor, da to pot ne prezre te činjenice in zadosti brezpogojno členu 2. bančnih pravil, ki pravi: »da se zajedno z ustanovitvijo centra pristopi tudi takoj k ustanovitvi podružnic v Zagrebu in Ljubljani.« Gospoda, tako govore pravila!

Izgovori na stroške in izgubo prvega poslovnega leta pa ne drže in se ne smejo uporabljati kot argument za zavlacavanje ljubljanske podružnice. Ustanovitev podružnice v Ljubljani je tako nujno potrebna, da se ustanovitve absolutno ne sme več zavlacovati. Ko bomo dobili podružnico, smo si pa svesti, da bo slovenski obrtnik pristopil in se poslužil ugodnosti kredita spričo realnosti in solidnosti slovenskega obrtnika in da bo podružnica dobro uspevala.

Višina obrestne mere je vprašanje samo zase. Dobro so nam znane tozadevne razmere v notranjosti zemlje, vemo pa tudi, da srbski obrtnik stremi, da se mu kredit poceni. Zato tudi upamo, da bo letošnja skupščina imela razloga dovolj, da tudi to vprašanje preventilira. Vsaj en odstotek znižanja bi mnogo več pripomogel k uspešnemu razvoju zavoda, kateri ni morda zato tu, da se okoristijo delničarji, ki so itak sami obrtniki.

Prava odpomoč s cenanim in neotežkočenim kreditiranjem bo šele dvignila gospodarsko in finančno moč našega obrtnika. Kreditiranje na tekoči račun, s katerim odpade drago menično poslovanje, bo šele ugodilo željam našega malega privrednika-obrtnika.

H koncu ponovimo, da pričakujemo zanesljivo od letošnjega občnega zbora sklep, ki naj nalaga upravi banke, da brez oklevanja ustanovi podružnico v Ljubljani.

Zatiranje šušmarstva.

Veliki župan mariborske oblasti je izdal podrejenim prvostopnim obrtnim oblastvom okrožnico z dne 8. februarja 1929., O. br. 586/14 s sledečo vsebino:

»Neštete pritožbe raznih obrtnih korporacij iz prošlega leta dokazujejo, da tukajšnji razpis od 20. marca 1926., O. br. 497/4 glede zaščite obrtništva pred neupravičenim izvrševanjem obrtov vključno svojim jasnim določbam ni dosegel v vseh srezih vidnega uspeha, in da se tudi danes še more računati z dejstvom, da približno ena petina vseh obrtnikov izvršuje obrt neupravičeno. Tudi iz predloženih spisov sem večkrat mogel ugotoviti, da prvostopna obrtna oblastva v mnogih slučajih ne uvažujejo navodil citiranega razpisa v zadostni meri in ne zasledujejo prijavljenih slučajev s potrebno resnostjo in strogostjo. Dogaajajo se primeri, da se kazni izreče šele po poteku celega leta in več po vložitvi ovadbe, čeprav je prestopek zadostno dokazan, in še takrat v taki izmeri, da

kaznjenec, ki se je med tem nemoteno bavil z neupravičenim obrtom, kazni niti ne občuti več kot take.

Ker tako postopanje daje upravičenemu obrtništvu povod za utemeljene pritožbe, sem primoran ponovno opozoriti na cit. tuk. razpis in dodati še naslednja nadaljnja pojasnila, odnosno odredbe:

Denarne globe za prestopke radi neupravičenega izvrševanja obrtov je izmeriti po § 132. o. r. z Din 75— do Din 7500—, za kritje neupravičenega obrtovanja pa po § 122. l. c. z Din 300— do Din 15.000—, nadomestno zaporno kazen v smislu § 135. o. r. z enodnevnim zaporom za vsakih Din 150—.

Pri enakih prestopkih v koncesioniranih stavbnih obrtih se je ravnati po določilih §§ 16.—18. zakona od 26. decembra 1893. drž. zak., št. 193., glasom katerih se sme denarna globa radi neupravičenega izvrševanja obrta v slučajih ponovnega prestopka izmeriti do Din 60.000—, za kritje takega obrtovanja pa do Din 30.000—, a nadomestna zaporna kazen z enodnevnim zaporom za vsakih Din 60— do Din 300—. Poleg tega pripuščata §§ 16. in 17. tega zakona za take prestopke še nadaljnje poostritve, ki se bodo pri trdovratnih šušmarjih izkazale kot prav posebno učinkovite (zasega tako zvanih mojstrskih grošev, odvzete obrtne pravice).

Znižanje kazni po prvostopnem oblastvu pod najnižjo zakonito postavko je nedopustno, a tudi najnižja postavka se uporabi le v takih primerih, v katerih so za to podane ozira vredne okoliščine, ki se morajo v razsodbi navesti.

Ako vloži ovadbo obrtna zadruga in uradne poizvedbe ne podajo zadostne podlage za obsodbo, je zadrugi še pred zaključkom postopka dati priliko, da svoje navedbe izpopolni; ako se pa izreče kazen, se mora zadrugi po pravomočnosti razsodbe **sporočiti uspeh kazenskega postopka** (§ 147. o. r.).

O vsakem primeru izrečene kazni radi neupravičenega izvrševanja obrtov je obvestiti tudi pristojno davčno upravo ter v danem slučaju okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Kazensko postopanje radi neupravičenega izvrševanja obrtov se ima pospešno izvesti, in kjer ni posebno važnih zadržkov, dovršiti najkasneje v dveh mesecih. Obdolžence je redoma neposredno zaslišati in ne po občinskih uradih. Enako je postopati pri izvršitvi naloženih kazni.

Zelim, da zadobi legitimno obrtništvu, katero od svojega dela plačuje znatna davčna in socialna bremena, zavest, da oblastva ščitijo njegove pravice. Zaradi tega polagam važnost na to, da se vse v zadevi zatiranja šušmarstva izdane odredbe striktno izvršujejo.»

Legitimno obrtništvu, katero bje izvanredno težek boj za svoj vsakdanji kruh, bo z neprikritim veseljem pozdravilo ta korak gospoda velikega župana. Prosimo le, da se izvrševanje izdanih odredb tudi najstrožje nadzira. V okrajih, kjer se bodo oblastva točno ravnala po navodilih te odredbe in pa znanega razpisa od 20. marca 1926., s katerim tvori zaokroženo celoto, se bo dalo šušmarstvo, ta največja zapreka uvedbe zdravih razmer in solidnosti v rokodelstvu, do malega izkoreniniti.

Važna odločba o zobotehnikih.

Težko je pri nas najti kako zakonodajno polje, v katero bi različni nekompetentni ministrski resori toliko posegali kakor v obrtno zakonodajo in z njo zvezane uredbene predpise. Gostilničarske obrte urejata notranji in finančni minister, stavbne obrte hoče urejevati minister za javna dela, odpiranje in zapiranje trgovskih in obrtnih lokalov pa minister za socialno politiko.

Tudi zobotehniški obrt deli to usodo. Ureditev tega obrta si na podlagi sanitetnega zakona, ki za Slovenijo ne velja, lasti minister za narodno zdravje. Zato so nastale v zadnjih letih v tej stroki naravnost neznosne razmere. Tako vidimo, n. pr. trgovskoobrtne resor po obrtnem zakonu in zobotehniški uredbi odbija prošnjo za zobotehniško koncesijo, prosilec pa se obrne na ministrstvo zdravja in to mu dá dovoljenje po svojih predpisih.

Zanimivo je zato načelno stališče, ki ga je zavzel in sporočil ministrstvu zdravja s posebno predstavko veliki župan ljubljanske oblasti ob priliki nekega priziva zoper prepoved naziva «dentist».

«Pri nas veljavna naredba z dne 20. marca 1892., št. 55. drž. zak., ki jo je izdalo bivše avstrijsko ministrstvo sporazumno z ministrstvom notrajnih del in ki je bila deloma izpremenjena z ministrsko naredbo z dne 14. februarja 1904., št. 15. drž. zak., sloni na pooblastilu določbe § 24. obrtnega zakona z dne 15. marca 1883., št. 39. drž. zak., ima torej moč zakona ter se more izpremeniti ali izmenjati samo z zakonom.

Vsi predpisi naslovnega ministrstva, ki urejajo vprašanje zobnih zdravnikov in zobnih tehnikov, to so:

1.) pravila o zobnih zdravnikih in zobnih tehnikih z dne 9. aprila 1920. (Službene Novine, št. 91. iz leta 1919.);

2.) dodatek k pravilom o zobnih zdravnikih in zobnih tehnikih z dne 9. aprila 1920. (Službene Novine, št. 91. iz leta 1920.);

3.) program za strokovni izpit dentistov in zobnih tehnikov z dne 11. maja 1921. (Službene Novine, št. 121. iz leta 1921.) in

4.) izpremembe v pravilih o zobnih zdravnikih in zobnih tehnikih iz leta 1924. (Službene Novine, št. 87 iz leta 1924.) —

slone na pooblastilu členov 1., 3., 4. in 33. sanitetnega zakona, ki doslej še ni bil razširjen na ozemlje cele države. Omenjeni sanitetni zakon za Slovenijo ne velja in torej tudi ne pravila in naredbe, ki so izdane na podstavi tega zakona.

Iz navedenega sledi, da bi bilo ministrstvo za narodno zdravje pristojno za izdajanje dovolil za poslovanje zobnim tehnikom po «izpremembah» v pravilih o zobnih zdravnikih in zobnih tehnikih iz leta 1924. samo za območje, za katero je v veljavi sanitetni zakon.

Za Slovenijo so nesporno v veljavi še bivši avstrijski predpisi. Po tukajšnjih prepisih so zobotehniški posli obrt, in sicer koncesioniran obrt. Koncesijo izdajajo obrtna oblastva druge stopnje, to so pri nas veliki župani. Za območje cele Slovenije obstoja «Deželna zadruga koncesioniranih zobnih tehnikov v Ljubljani», ki se ji mora po zakonu (§ 23. a obrtnega reda) dati vselej, preden se podeli koncesija, prilika, da po predpisanem roku upogleda pri oblastvu dokazila, ki jih je stranka predložila kot dokaz svoje usposobljenosti. Zadruga ima po zakonu (116. a o. r.) pravico priziva, ako se je koncesija podelila zoper njeno mnenje, ali ako sploh ni bila zaslišana. Zadrugi pa je onemogočeno uveljavljati svoje v zakonu zajamčene pravice, ako ministrstvo za narodno zdravje izdaja koncesije, kakor se je to zgodilo doslej v več primerih.

Opozorjam nadalje, da se v osnutku za enotni obrtni red, ki naj se uveljavi za vso državo, prištevajo zobni tehniki med koncesionirane obrti, in da se torej praksa, ki je doslej v veljavi za Srbijo, to je, da podeljuje zobotehniške koncesije ministrstvo za narodno zdravje, ne bo obdržala nikjer.

Ministrstvo prosi, da podobnih koncesij za Slovenijo ne izdaja več in da objavi, da zgoraj navedeni predpisi ministrstva ne veljajo za kraje, za katere ne velja sanitetni zakon, na podlagi katerega so bili izdani ti predpisi.»

Delokrog ključavničarjev in kovačev.

Na podlagi ovadbe proti nekemu ključavničarju, češ, da je izdeloval kovinske vezi, sponke in vijake na stavbi, je po zaslišanju pristojnih korporacij izdal veliki župan ljubljanske oblasti odločbo, ki je zanimiva, ker vsebuje opredelitev delokroga ključavničarjev in kovačev. — Odločba pravi:

Ključavničarskemu mojstru se na podlagi njegovega obrtnega lista ne more odrekati upravičenost za izvrševanje omenjenih kovinskih del na stavbah.

Po točni opredelitvi del, ki spadajo v kovaško in ključavničarsko stroko, bi bilo sicer soditi, da spada izdelovanje vezi, sponk in vijakov za stavbe po njih tehnični izvedbi izključno v kovaško stroko. Kot kovaška dela se smatrajo namreč ona, pri katerih gre predvsem za prvotno obdelovanje, kovanje, varjenje, kaljenje, upogibanje kovin in podobno. Izvršujejo se večinoma brez strojev. Obdelava kovin pa se vrši pretežno v toplem stanju. V ključavničarsko stroko pa spada izdelovanje in popravo ključavnic, okovja, finejših kovinskih izdelkov in strojnih delov, dalje rezanje, spajanje, vrtanje, piljenje in brušenje. Izvršuje se v znatni meri tudi s strojem. Obdelava pa se vrši pretežno v mrzlem stanju.

Omenjeni predmeti se izdelujejo s kovanjem v toplem stanju, kar je torej posel kovačev. Ker se pa ti predmeti uporabljajo pri stavbah, jih po ukočeninjenem običaju prevzemajo in izvršujejo po večini stavbni ključavničarji, ki imajo za izvrševanje takih del opremljene delavnice, delajo tudi z ognjem ter so za to enako usposobljeni kot kovači. Tudi praksa iz preteklosti je dovoljevala ta dela ključavničarjem, tehnični razvoj današnjega ključavničarskega obrta pa dopušča še manje, da bi se mogla odrekati ključavničarjem usposobljenost za taka dela ter da bi se ji moglo prepovedati izvrševanje teh del.

Učinek električnih strojev pri praznem teku.

(Nadaljevanje.)

Magnetizirni tok I_m izračunamo iz 8) in je

$$I_m = \sqrt{I_o^2 - I_z^2} \quad (12)$$

I_m znaša pri večjih asinhronskih motorjih za trifazni tok 25 %, pri manjših 40 %, pri malih ter motorjih za žerjavi in dvigala in preobremenjenih motorjih 60 % toka I_o ; I_z znaša le 3 do 10 % toka, potrebnega za obtežbo.

Ako nastopijo pri trofaznem asinhronskem motorju v praznem teku večje zgube toka I_o , je treba, da razkrojimo I_o v sestavne dele I_m in I_z . Magnetizirni tok I_m ostane pri novih trofaznih motorjih, ki prihajajo naravnost iz tovarne, povsem v dostojnih mejah, medtem pa kažejo po raznih delavnicah «popravljeni» motorji v tem oziru velike hibe.

Mnogo je v naši stroki šušmarjev, ki ničesar ne razumejo in le na slepo in z gibnim jezikom obvladujejo situacijo na škodo posestnika stroja in čisto kvarijo ugled strokovnjakov.

Za previsok magnetizirni tok I_m dajejo povod:

1.) Prevelik presledek zračnega prostora med železom kotve in statorja. Nevečše delavnice odstranjujejo nevarnost, da se rotor plazi po statorju, s tem, da rotor enostavno postružijo.

2.) Prevelika odprtina utorov. Često se dogaja, da ne najde šušmar pri previjanju motorja dovolj prostora za žico v utorih, pa poveča odprtino.

3.) Premalo ovojev v statorju. Površnost in neznanje povijalca grešita največkrat v tem pogledu. Čim manjši je presledek zračnega prostora in čim več ovojev ima stator, tem manjši je I_m . Posledica zelo nizkega magnetizirnega toka je, da ni mogoče motorja polno obremeniti. Ako nam pokaže račun previsok tok zgub I_z , so zato čisto merodajni ti-le razlogi: slaba kakovost železa paketov, slabo obdelane odprtine utorov, slabi in zažrti ležaji, pomanjkljivo mazanje. Velike izgube povzročijo tudi hibe v izolaciji, drgnjenje rotorja ob stator, površna in malomarna instalacija stroja ali napeljave.

(Nadaljevanje sledi.)

Iz organizacij.

Zadruga kovinskih obrtov za Ljubljano in okolico je imela v nedeljo dne 10. februarja t. l. svoj redni občni zbor. Načelnik tov. Batjel je otvoril občni zbor ter konstatiral sklepčnost. Pozdravil je obrtnega referenta g. Frana Čehuna in zastopnika Zveze obrtnih zadrug g. Josipa Rebeka ter vse tovariše člane. Pred prehodom na dnevni red se je spominjal v preteklem letu umrlega člana tovariša Antona Lebna, nožarja v Ljubljani, ter pozval navzoče, da se dvignejo raz sedežev v počaščenje spomina pokojnika. K besedi se je javil g. Josip Rebek, načelnik Zveze obrtnih zadrug, ter pozdravil zadrugo in se posebno laskavo izrazil o požrtvovalnem delu načelnika g. Batjela in ostalih odborikov. Bodril je odbor in ostalo članstvo k vztrajnemu delu. Vsak obrtnik mora stremeti za tem, da se izobrazi, tehnično izpopolni ter v složnem in skupnem delu napreduje. Apelira na članstvo, da si vsak posameznik naroči stanovsko glasilo «Obrtni Vestnik», ter želi zadrugi v tekočem letu mnogo uspehov. Načelnik g. Batjel se je gospodu govorniku za lepa izvajanja toplo zahvalil ter pozval g. tajnika, naj prečita zapisnik zadnjega občnega zbora ter poda svoje poročilo. Po prečitjanju omenjenega zapisnika poda g. tajnik kratko poročilo o delovanju zadruga v minulem letu. Sprejetih je bilo v minulem letu 7, črtanih pa 9 mojstrov. Koncem leta 1928. je štela zadruga 107 članov. Vajencev je bilo vpisanih 69. Zadruga je izdala 28 učnih pisem in 28 izpričeval o prestanih

pomočnikskih preizkušnjah. Priporoča članom, da uvažujejo zadnjo od zadruga izdano okrožnico in redno prijavljajo vajece za njih vpis, kakor tudi, da redno plačujejo itak nizko odmerjeno članarino. G. blagajnik je podal istotako izčrpno poročilo o blagajniškem stanju zadruge ter o proračunu za leto 1929., ki je bil soglasno sprejet. Tovariša Tschokart in Bar star. kot pregledovalca računov poročata, da sta našla blagajno in račune v najlepšem redu, ter predlagata, da se izreče blagajniku in ostalemu odboru absolutorij, ki je bil soglasno sprejet. Soglasno je bil sprejet tudi predlog tovariša Tschokarta, da se članarina zviša letno od 15 na 25 Din. Zadruga kot taka je naročila «Obrtni Vestnik» kakor tudi mnogi člani, ki so bili navzoči. Pri raznoterostih se je prečital dopis mestnega magistrata, odnosno g. velikega župana glede zdravniške preiskave vajencev pred vstopom v učno razmerje. O tem se bo izdala vsem članom v kratkem času tozadevna okrožnica. Skupina kovačev se je izrekla za nezadovoljno, ker niso pogajanja med vodstvom podkovske šole in združenim odborom glede dosege enotnih cen za podkovanje konj dovedla po tolikem času do pozitivnega uspeha. Nadalje se je g. Rebek zahvalil navzočim tovarišem za naročila na «Obrtni Vestnik» in podal še natančna navodila glede prijave novega davka za pridobnino davčnemu oblastvu. Končno je g. Batjel ponovno apeliral na navzoče k složnemu delu ter zaključil lepo uspelo zborovanje.

Občni zbor Zadruga čevljarjev za sodni okraj Litijo. V nedeljo 24. januarja t. l. se je vršil v prostorih gostilne Borišek v Litiji občni zbor zadruge, katerega se je udeležilo 30 združnikov. Zdržni načelnik g. Fran Krenčič je po prečitaniu zapisnika zadnjega občnega zbora poročal o delovanju zadruge v preteklem letu. Iz tega poročila posnemamo, da je štela zadruga koncem preteklega leta 55 članov in 52 vajencev. Vršilo se je 12 pomagalskih preizkušenj. Odbor je imel 15 sej, na katerih so se obravnavale združne zadeve. Sreskemu poglavarstvu je ovačila zadruga 50 šušmarjev. Nekaj je bilo že kaznovanih, druge ovadbe pa so še nerešene. V svojem poročilu je opozarjal načelnik zlasti na redno prijavljanje vajencev in pomočnikov. Po sprejetju blagajniškega poročila, ki izkazuje koncem leta 4403'05 Din združnega premoženja in 1620 Din vajenskega sklada, ter po soglasni podelitvi absolutorija se je razpravljalo o proračunu za leto 1929. in se je določila sledeča združna doklada: Člani, ki ne zaposlujejo nobenega pomočnika in vajenca, plačajo Din 20.—, člani s pomožnimi močmi pa Din 30.— združne doklade. Članom, ki se niso udeležili občnega zbora pa tudi ne tehtno opravičili, se je določila doklada na 60 Din. Pri spremembi pravil se je sklenilo vnesti v pravila določbo glede obligatorne zdravniške preiskave vajencev. Inkorporacijska pristojbina se je zvišala od dosedanjih 100 Din na 300 Din. Omejilo se je tudi število vajencev, ki jih sme zaposlevati mojster, in sicer odpade na vsaka dva pomočnika po en vajenec. V zadnjem učnem letu sme sprejeti mojster zopet enega vajenca. Preizkuševalni red se je spremenil v toliko, da znaša taksa za preizkušnjo odslej 40 Din. Tajnik Zveze obrtnih združenj g. I. Kaiser je poročal nato o davčni napovedi za pridobnino. Po krajši debati je nato načelnik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, pasarjev in graverjev za ljubljansko oblast v Ljubljani obvešča svoje člane, da je Meroizkusno nadzornišstvo v Ljubljani opozorilo zadrugo, da je g. minister trgovine in industrije na podlagi člena 15. in 25. zakona o kontroliranju čistote izdelkov od zlata, srebra in platina (Uradni list 70-28) izdal s svojim rešenjem br. 1656 z dne 29. novembra 1928. sledečo naredbo: «1. Prepoveduje se izdelovanje zlatih, srebrnih ali platinskih izdelkov s čistoto 250-1000. — 2. Izdelki navedenih kovin s čistoto 250-1000 se smejo izdelovati ali nuditi v nakup najdalje do 1. maja 1929. ter se bo po tem roku napram kršiteljem te naredbe postopalo po zakonu.» Proti tej naredbi je vložila zadruga na Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani utemeljeno spomenico, v kateri je obrazložila težke posledice in škodo, ki bi jo naši člani trpeli vsled te naredbe in stavila nujen predlog nastopne vsebine: «1. da se podaljša doba, ko naj stopi ta nardba v veljavo vsaj do 1. maja 1930., ali pa 2. če se doba ne bi podaljšala, da se predmeti, kar jih je ostalo v zalogi po 1. maju 1929., repuncirajo in prodajajo, dokler traja ta zaloga.» Na to spomenico nas je Zbornica obvestila, da se je s posebno vlogo na ministrstvo trgovine in industrije

zavzela na naše želje glede podaljšanja roka za razprodajo izdelkov iz šestkaratnega zlata. Če bo imela vloga Zbornice kak uspeh pri ministrstvu, ne moremo jamčiti, zato zadruga opozarja svoje člane že sedaj na to naredbo. — Načelstvo.

Obrtno društvo v Šoštanju je imelo 17. februarja t. l. dobro uspelo zborovanje, katerega se je udeležilo nad 200 obrtnikov iz vsega okraja. Zbora se je udeležil tudi združni tajnik prevaljskega sreza. Zastopniki iz Prevalj, Mežice in Črne se zaradi prometnih ovir zborovanja niso udeležili, zato pa se je vršilo posebno zborovanje v nedeljo 24. februarja v Prevaljah.

Zadruga ključavničarjev v Ljubljani obvešča svoje člane, da uraduje odslej zopet v združni sobi v Beethovnovi ulici št. 10 (palača Zbornice za trgovino, obrt in industrijo), pritličje, levo. — Uradne ure so ob četrtkih od 6. do 7. zvečer. Sprejemanje in oproščanje vajencev se vrši vsako drugo nedeljo v prvi polovici vsakega meseca od 9. ure dopoldne dalje.

Najugodnejši nakup oblačil lastnega izdelka **na veliko in malo** kakor tudi **moško perilo samo na veliko** nudi tvrdka

JOS. ROJINA
LJUBLJANA
Aleksandrova cesta št. 3.

Razno.

Obrtniški starostni sklad. Tovariši obrtniki iz Beograda praznujejo te dni tridesetletni jubilej obstoja svojega «Zanatlijskog penzionog fonda». Leta 1898. je nekaj globoko socialno čutečih obrtnikov pokrenilo vprašanje starostnega zavarovanja. S sodelovanjem s starešinskim odborom vseh esnafov so se pripravila pravila. Nerazumevaje veliko važnost nove ustanove, se obrtništvo ni odzvalo v tisti meri, kakor se je z ozirom na koristni namen pričakovalo. A že v letu 1911. je starostni sklad pokazal boljše uspehe. S spremembo pravil se je tudi ojačilo zaupanje obrtništva. Tudi država je z dotacijo 50.000 Din mnogo pripomogla k močnejšemu razmahu. Mnogo zaslug si je pridobila uprava iz leta 1923. na čelu s predsednikom g. Kostom Ačimovićem in direktorjem g. Aleksom Stejskalom s svojim neumornim delom in usposobljenostjo, tako da čista imovina fonda predstavlja danes vrednost od Din 2.846.577'53 in šteje preko 500 članov. Uprava nudi tudi svojim članom cenen kredit do 15.000 Din. — Častnemu jubileju se pridružujemo tudi mi z iskrenimi čestitkami in željo, da se ta prekoristna socialna ustanova obrtniških tovarišev v Beogradu čimbolj razvije, nam pa naj bo v spodbudo, da se s sodelovanjem vsakega izmed nas doseže tudi marsikaj koristnega.

Predavanje o bolniškem zavarovanju. V nedeljo 24. februarja t. l. je priredil OUZD v svoji dvorani v Ljubljani predavanje o bolniškem in nezgodnem zavarovanju. Gospod predavatelj, ravnatelj OUZD v Ljubljani dr. Bohinjec, je v lapidarnih besedah tolmačil važnost in naloge zavarovanja samega. Obširno je označil ves gospodarski predpogoj delavskega zavarovanja za narodno blagostanje. Šef-zdravnik g. dr. Zajec pa je pojasnil najvažnejše zaščitne pripomočke, kako se ubranimo pred največjimi in najbolj razširjenimi nasprotniki našega zdravja, kakor so: jetika, prehlad in zastrupljenje. Lep, nazorno poučen Ufa-film o beli kugi je zaključil dobro obiskano predavanje. Pogrešali smo, žal, tudi ob tej priliki večjo udeležbo našega obrtništva.

Oddaja zakupa bufeta na postaji Medjedja se bo vršila potom ofertne licitacije dne 11. marca 1929. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Polovična voznina za ljubljanski velesejem. Prometno ministrstvo je izdalo odlok, s katerim se dovoljuje posetnikom IX. Ljubljanskega mednarodnega velesejma, ki se vrši od 30. maja do 9. junija t. l., polovična voznina v Ljubljano in nazaj.

IX. Ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem se vrši letos od 30. maja do 9. junija. Za našo in-

dustrijo, obrt in trgovino je postal velesejem že neobhodno potreben. Ne gre samo za reprezentacijo, velesejem je za večino razstavljalcev tudi materialen uspeh, v še večji meri pa propagandni. Razstavljalčevu tvrdko in njegove predmete vidi za časa velesejma dnevno na tisoče obiskovalcev, katerim vsem ostane v spominu. To je gotovo eden najcenejših načinov propagande. Obiskovalci velesejma pa ne hodijo blago samo ogledovat, ampak se tudi kupčije najživahnejše razvijajo. Opozorjamo naše podjetnike, da se uradu velesejma čimprej prijavijo k udeležbi in si tako zasigurajo ugoden razstaveni prostor.

Izdajo Sejmskega Vestnika in oficijelnega kataloga IX. Ljubljanskega velesejma je poverila uprava velesejma kakor že leta 1927. in 1928. tudi letos tvrdki «Saturn» F. Leonov, Ljubljana, Rimska cesta 6. Tvrdka sprejema tudi vse oglase za te izdaje in za sejmsko legitimacijo. Prva številka Vestnika z zanimivo vsebino izide 15. aprila.

Oddaja prostorov za obratovanje kina «Ljubljanski dvor» se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 2. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Informativen izlet gospodarskih krogov v Anglijo. Jugoslavenska Express-Agencija, d. d. v Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 17, priredi letos pomladi izlet gospodarskih krogov v Anglijo in Škotsko. Izlet bo trajal 21 dni in bi znašali stroški približno 8000 Din. Izlet bo organiziran tako, da bo udeležencem omogočen poset vseh važnejših gospodarskih centrov pod vodstvom strokovnjaka. Interesenti naj prijavijo svojo udeležbo gori navedeni agenciji neposredno, kjer dobijo tudi potrebne informacije.

Število državnih uslužbencev. Po predlogu proračuna za leto 1929-30 je v državi vsega skupaj 183.424 uslužbenskih mest v naši državni službi. Od tega je 64.754 uradnikov, 33.944 zvaničnikov, 11.695 služiteljev, 32.775 dnevničarjev, 2345 osebja Direkcije rečne plovitbe, 11.861 podoficirjev, 8051 oficirjev in 17.002 orožnika.

Anketa o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih lokalov, ki se je imela vršiti dne 1. marca t. l., se je po nalogu g. ministra socialne politike preložila na soboto dne 2. marca t. l.

Taksa na vozila. Po tarifni postavki 100. takse ne tarife po zakonu o taksah se plačuje za avtomobil ali fijakerski voz letna taksa Din 3000.—, odnosno Din 500.—, za polfijakerski voz pa Din 200.—. Ta taksa se je po prvotnih določilih zakona in pravilnika plačevala cela, ne glede na to, za koliko časa v enem koledarskem letu je imel kdo avtomobil ali fijakerski voz. To določilo je znatno oviralo promet z vozili, ki je ravno vsled letne takse v drugem polletju vsakega leta zaostal. Finančna uprava je na mnogostevilne predstavitve gospodarskih krogov to določilo omilila in z razpisom z dne 4. decembra 1928., št. 154.400, odredila sledeče: «Če se kupi vozilo med letom, se ne pobere taksa za vse leto, ampak samo za dotično trimesečje in ostala trimesečja, ako jih je kaj do konca tekočega leta; pri tem se računa kot znesek takse za eno trimesečje vsota 750 Din, odnosno za fijakerje 50 ali 25 Din. Letna taksa se plačuje začetkom leta za vsako koledarsko leto vnaprej ter se ne vrne, če odtuji kdo vozilo med letom.» Z došlih vprašanj o taksi na vozila sklepamo, da posameznim interesentom gornja olajšava še ni znana, vsled česar smatramo za potrebno, da jih na njo ponovno opozorimo.

Velika oblastna vinska razstava v Ptuj se vrši 3., 4. in 5. marca t. l. Priprave za to razstavo so v polnem teku. Do sedaj je prijavljenih že čez 300 vinskih vzorcev. Slovesna otvoritev bo v nedeljo dne 3. marca t. l. ob 10. uri.

Priprave za udeležbo Jugoslavije na razstavi v Barceloni so v polnem teku. V kratkem bodo dovoljeni potrebni krediti.

Mednarodna kolonijalna, pomorska in umetniška razstava v Antwerpnu se bo vršila od aprila do oktobra 1930.

X. trgovinski velesejem v Bruslju se bo vršil ob 19. do 24. aprila 1929.

Razstava moderne trgovine v Brnu. Od 3. do 15. septembra t. l. bo v Brnu (Češkoslovaška) prirejena razstava moderne trgovine, organizirana ob sodelovanju brnske trgovske zbornice, borze, trgovskega gremija, deželnega gospodarskega sveta in trgovskega udruženja v Brnu. Obenem z omenjeno razstavo se bo vršil brnski razstaveni trg in prirejene bodo razstave moderne žene ter pivovarske

in sladarske industrije. Trgovska zbornica v Brnu je rade volje, v kolikor se tiče podrobnih informacij o tej prireditvi, vsem interesentom na razpolago.

Razstava v Barceloni. Ministrstvo za trgovino in industrijo obvešča, da je španska vlada odobrila 50%ni popust na pristojbinah za vidiranje potnih listov interesentov, ki se nameravajo letos udeležiti razstav v Barceloni in Sevilii.

Inozemska posojila Nemčije v letu 1928. Skupni znesek posojil, ki jih je najela leta 1928. Nemčija v Ameriki, je skoraj isti kot v letu 1927.: 1212 proti 1219 milijonom mark. A razdelitev na ameriške banke se je izpremenila. National City Co. je z 298.2 milijoni mark napram 407.4 milijonom v prejšnjem letu izdatno nazadovala in ni več posebno daleč pred banko Dillon Read Co. z 212.5 oziroma 248.6 milijoni. Na tretjem mestu je Harris Forbes s 144.9 (147), na četrtem Lee Higginson s 119.7 (67.2), na petem Brown Brothers s 96.6 in na šestem Speyer s 84 milijoni. Izven Amerike omenimo holandske kredite (139 in 143), angleške (133 in 117) ter švicarske (66 in 30). Zlasti

Švica je veliko več posodila in je prišla že na polovico Anglije in Holandije.

Razstava v Torontu. V Torontu (Kanada) se vrši vsako leto meseca septembra mednarodni vzorčni semenj. Velesejem zaključuje vsako leto z večjimi uspehi in bi nudil tudi našim gospodarskim krogom ugodno priliko za upoznanje razmer na tem tržišču. Uprava velesejma bi dala našim razstavljalcem brezplačno en paviljon na razpolago, če bi se prijavilo zadostno število razstavljalcev. Interesenti, ki bi se hoteli udeležiti vele-

sejma kot razstavljalci, naj to prijavijo pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Tovariš?

Ali si že poravnal naročnino?

Dobro znana gostilna

Pri „Tratniku“

Sv. Petra cesta 25
v Ljubljani

toči izborna pristna dalmatinska vina. Mrzla in gorka jedila. Vsak teden trikrat morske ribe in Bakala (Stockfisch), prirejene na dalmatinski način.

Lastnik: A. Sumara.

ELEKTROINDUSTRIJA

BERGODAC & Co.

d. z o. z.

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica šte. 6.

Največja izbira splošnega elektro-inštalacijskega materiala, žarnic, svetilk, elektro-aparatur in strojev. Sortiran RADIO-oddelek.

Obrtnikom

se priporočam pri nakupovanju vseh vrst barv, firneža, lakov, steklarskega kleja, čopičev in vseh drugih potrebščin za te stroke.

IVAN JANČAR, Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 4.

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip. Kompletne opreme za gostilne, restavracije, hotele, kavarne in bare

Luksuzni predmeti.

Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478 **LJUBLJANA** Telefon 2478
Dunajska cesta 10

L. Mikuš

tvornica dežnikov

Ljubljana

Mestni trg 25

Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!

Največji izbor!

Najnižje cene!

Preobleke!

Popravila!

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE

V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA

ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

PRIPOROČAMO

KOLINSKO

CIKORIJO

Domači izvrstni izdelek.

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka

Ravnateljstvo v Ljubljani

Podružnice: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Novi Sad, Osijek, Split

Ekspoziture: Maribor, Skoplje, Veliki Bečkerek

Prevzema zavarovanja vseh vrst

Lastne palače v Sarajevu, Ljubljani in Osijeku

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopu)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

OBRTNA BANKA

v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4.

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje.

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno po predpisih. Oblastveno koncesijonirana oddaja strupov. Poštne pošiljke obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg

Telefon šte. 2115.

Restavracija „Ljubljanski dvor“

vljudno vabi vse cenjene kolege-obrtnike, nadalje trgovce, trgovinske potnike in vse slavno občinstvo k obilnem obisku.

Izborna domača in primorska kuhinja ter izvrstna samo pristna vina. Abonenti se sprejemajo.

Najsolidnejše cene!

Z odličnim spoštovanjem

M. PETRIČ.